

25.02.2016

Українська наука: проблеми фінансування досліджень і впровадження розробок

23 лютого 2016 р. в ефірі новинної передачі «Факти» телеканалу «ICTV» було продемонстровано відеосюжет, присвячений питанням фінансування наукових досліджень в Україні та комерціалізації розробок. Тема висвітлювалася на прикладі практичного впровадження сапфірових дисків – унікальної розробки, створеної вченими Інституту проблем реєстрації інформації (ІПРІ) НАН України ([Національна академія наук України](#)).

В останні роки базове фінансування вітчизняної наукової сфери – зокрема й діяльності установ академії – невпинно зменшувалося. Законом України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» передбачено чергове скорочення бюджетних видатків на науку. За таких скрутних умов наші вчені продовжують із величезними зусиллями підтримувати наукові досягнення на високому рівні, хоча зазнають численних труднощів на цьому шляху.

Науковці ІПРІ НАН України розповіли журналістам телеканалу «ICTV» про одну зі своїх найкращих розробок, практичне застосування якої підтвердило її високу ефективність, – сапфірові оптичні диски, що призначені для тривалого (впродовж століть) зберігання інформації та витримують вплив надвисоких температур (до 2000 °С, тобто більше ніж за сильної пожежі). За словами директора ІПРІ НАН України академіка В. Петрова, створення дисків стало можливим завдяки тісній співпраці між установами академії, які працюють за різними напрямками наукових досліджень. Зокрема, використовувати сапфірове напилення – замість нікелю та скла – при виготовленні згаданих дисків вченим ІПРІ НАН України порадили фахівці Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України. Учений секретар ІПРІ НАН України кандидат технічних наук С. Шанойло розповів про технологію виготовлення сапфірових оптичних дисків, одним з найважливіших компонентів якої є обробка виробу за допомогою спеціального обладнання, що містить іонну гармату, вакуумний простір, систему обертання на повітряних подушках і систему амортизації. Оптичну систему для цього приладу вчені ІПРІ НАН України створили власноруч.

В інституті, однак, стурбовані наявними обмеженнями (фінансовими й законодавчими) у придбанні високовартісного обладнання, необхідного для здійснення досліджень, і все ще сподіваються, що українська наука в майбутньому таки матиме значну державну підтримку. Адже без досягнення вагомих результатів фундаментальних і прикладних досліджень та їх практичного впровадження інноваційний розвиток економіки є неможливим.

Телесюжет містить також коментарі заступника міністра освіти і науки України М. Стріхи (щодо нових положень Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», зокрема надання науковим установам і навчальним закладам права відкривати власні рахунки в державних банках) та Нобелівського лауреата в галузі хімії за 2011 р. Д. Шехтмана (щодо досвіду ізраїльських учених у справі залучення приватних інвестицій та участі в конкурсах з отримання державних грантів на здійснення досліджень).